

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.10.2012, sp. zn. 22 Cdo 583/2011, ECLI:CZ:NS:2012:22.CDO.583.2011.1

Číslo: 48/2013

Právní věta: Soustavné a závažné narušování soukromí vlastníka nebo uživatele nemovitosti fotografováním nebo pořizováním jiného obrazového záznamu může být imisí ve smyslu § 127 odst. 1 obč. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.10.2012

Spisová značka: 22 Cdo 583/2011

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Vlastnictví

Předpisy: § 127 odst. 1 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d v Příbrami rozsudkem ze dne 30. 3. 2010, výrokem pod bodem I. zamítl žalobu, že žalovaní jsou povinni 1) zdržet se obtěžování žalobců hlukem z rozhlasového přijímače umístovaného do oken nemovitosti žalovaných - budovy č. p. 46 stojící na pozemku parc. č. 51 v kat. úz. M., zapsané na listu vlastnictví č. 253 v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem pro Středočeský kraj, katastrální pracoviště P., 2) zdržet se obtěžování žalobců hlučnými projevy a verbálními napadáními z oken nemovitosti žalovaných - budovy č. p. 46 blíže popsané výše a dále pak zdržet se jakéhokoliv fotografování nebo natáčení (filmování) žalobců, 3) zdržet se obtěžování žalobců světlem z oken uvedené nemovitosti žalovaných, dále pak kouřem a popílkem šířících se z komína uvedené nemovitosti žalovaných a zdržet se nadměrného šíření zápachu při chovu dobytka v uvedené nemovitosti žalovaných, 4) zamezit vniku koček z nemovitostí žalovaných - pozemku parc. č. 51 v katastrálním území M. na sousedící nemovitost žalobců. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobkyně a) je výlučnou vlastnící domu č. p. 47 na pozemku parc. č. st. 50/1 a pozemku parc. č. st. 50/1 zastavěná plocha a nádvoří v katastrálním území M. Uvedené nemovitosti užívá se svým manželem - žalobcem b). Žalované 1) a 2) jsou podílovými spoluvlastnicemi sousedních nemovitostí, a to domu č. p. 46 na pozemku parc. č. st. 51 a pozemku parc. č. st. 51 zastavěná plocha a nádvoří v katastrálním území M., které užívají spolu s manželem žalované 1) S. D. - žalovaným 3). Vztahy mezi účastníky jsou dlouhodobě špatné; žalobci tvrdili, že žalovaní je obtěžují nad míru přiměřenou poměrům způsobu uvedenými v žalobním návrhu. Soud posoudil věc podle § 127 odst. 1 obč. zák. a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, neboť žalobci

neprokázali, že obtěžování ze strany žalovaných - hodnoceno z hlediska intenzity zásahů a jejich frekvence - přesahuje míru přiměřenou místním poměrům. Mimo jiné konstatoval, že účastníci se fotografovali vzájemně, nejednalo se pouze o fotografování ze strany žalovaných. Natáčení žalobců prokázáno nebylo.

K r a j s k ý s o u d v Praze jako soud odvolací k odvolání žalobců rozsudkem ze dne 30. 9. 2010, po částečném zpětvzetí žaloby rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. bodu 1), v části bodu 2), týkající se uložení povinnosti žalovaným zdržet se obtěžování žalobců hlučnými projevy a verbálním napadáním z oken nemovitosti žalovaných - budovy č. p. 46 a v části bodu 3), týkající se uložení povinnosti žalovaným zdržet se šíření nadměrného zápachu při chovu dobytka v uvedené nemovitosti žalovaných, zrušil a řízení v tomto rozsahu zastavil; ve zbytku rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud považoval skutková zjištění soudu prvního stupně za správná. Pokud jde o obtěžování žalobců fotografováním nebo natáčením, odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně dospěl k závěru, že se nejedná o (tvrzenou) imisi, ale o zásah do práva na ochranu osobnosti podle § 11 obč. zák., a takový nárok je nutné uplatnit samostatnou žalobou u příslušného krajského soudu. Jiná rušení nad míru přiměřenou poměrům nebyla prokázána.

Proti rozsudku odvolacího soudu podávají žalobci dovolání, jehož přípustnost opírají o § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o. s. ř. a uplatňují dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř.

Žalobci považují předně za nesprávné závěry odvolacího soudu, který částečně řízení zastavil na základě zpětvzetí části žaloby s odůvodněním, že žalobci zpětvzetí zavinili, což se projevilo v nákladovém výroku. Opak je pravdou. V řízení bylo prokázáno, že žaloba byla podána důvodně, že k obtěžování hlukem, verbálním napadáním a šířením zápachu nad míru přiměřenou poměrům ze strany žalovaných docházelo a že toto jednání se snížilo na míru přiměřenou poměrům až v průběhu soudního řízení. Byli to tedy žalovaní, kdo zavinili zastavení řízení, a proto by měli nést náklady řízení.

Žalobci mají za to, že ve zbývající části svá žalobní tvrzení prokázali a že žalobě nebylo vyhověno v důsledku nesprávného postupu soudů obou stupňů, které při hodnocení provedených důkazů nepostupovaly v souladu s § 132 o. s. ř.

Žalobci namítají, že si nalézací soudy nesprávně vyložily ustanovení § 127 odst. 1 obč. zák., neboť uzavřely, že ze strany žalovaných nedocházelo k imisím překračujícím míru přiměřenou běžným poměrům. Účelem tohoto ustanovení je ochrana pohody bydlení tam, kde imise překračují míru přiměřenou běžným poměrům. Žalobci jsou si vědomi toho, že na vesnici je nutné počítat s jinými imisemi než ve městě. I tyto imise však nesmí překračovat míru přiměřenou místním poměrům tak, že se v topné sezóně nedá venku dýchat pro nepříjemně zapáchající kouř vycházející z komínu domu žalovaných, nebo že děti žalobců si nemohou na pozemku žalobců hrát na pískovišti nebo na trávníku, pro trvalé znečišťování kočkami žalovaných. Po žalobcích nelze požadovat, aby takové chování žalovaných, které je způsobené jejich bezohledností, a někdy i úmyslem (např. hluk z rozhlasového přijímače), snášeli. Účelem bydlení na vesnici je zpravidla právě klid, čistý vzduch a větší pohoda, než je tomu ve městě.

Žalobci nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že v případě obtěžování žalobců fotografováním a filmováním ze strany žalovaných se nejedná o imisi, ale o zásah do práva na ochranu osobnosti podle § 11 obč. zák. Upozorňují na to, že žalobou nebrojili proti zásahům do osobnostních práv, i když i takovou žalobu nevylučují, ale že se domáhali ochrany proti neustálému obtěžování ze strany žalovaných fotografováním a natáčením při jakémkoliv svém pohybu na dvorku nebo při přijímání návštěv. Podle názoru žalobců se jedná o imisi, která sice není v § 127 odst. 1 obč. zák. výslovně

uvedena, ale vzhledem k tomu, že v uvedeném ustanovení jde pouze o výčet demonstrativní, je tuto imisi možné pod tento výčet podřadit. Dále žalobci podrobně rozebírají pochybení soudů při způsobu hodnocení důkazů.

Navrhují, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů, věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení a tomu uložil, aby rozhodl o náhradě nákladů řízení ve všech stupních ve prospěch žalobců.

Žalovaní ve vyjádření uvedli, že nepovažují za splněné zákonné podmínky přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Žalobci v dovolání nevymezili otázku zásadního právního významu, která by v rozhodnutí dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo kterou by soudy rozhodovaly rozdílně. Nenamítali také, že věc měla být rozhodována podle jiného právního předpisu. Odvolací soud na věc aplikoval správné zákonné ustanovení § 127 obč. zák. Pokud žalobci v dovolání poukazují na nesprávná skutková zjištění a nesprávné hodnocení důkazů nalézacími soudy, není dovolání pro takové důvody podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné. Rovněž není přípustné dovolání pouze proti výroku o nákladech řízení. Navrhují, aby dovolací soud dovolání odmítl.

Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu částečně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, ve zbývajících částech dovolání odmítl.

Z o d ů v o d ě n í :

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je částečně přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., že je uplatněn dovolací důvod upravený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání je v části, ve které je přípustné, důvodné.

V dané věci jde o tzv. objektivní kumulaci více nároků. Podle dovolání mají být přezkumu podrobeny výroky rozsudku odvolacího soudu týkající se obtěžování žalobců fotografováním a filmováním, světlem, kouřem, popílkem a vnikáním koček. Otázku zásadního právního významu však dovolatelé vymezují jen u obtěžování fotografováním a filmováním, ve zbývajících částech spočívá dovolání v polemice se skutkovými závěry.

Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy (§ 11 odst. 1 obč. zák.).

Podle § 127 odst. 1 obč. zák., věty první, se vlastník věci musí zdržet všeho, čím by nad míru přiměřenou poměrům obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon jeho práv.

Z textu zákona lze dovodit, že právně významné mohou být i tzv. imateriální imise (srov. obrat „se musí zdržet všeho, čím by ... obtěžoval jiného“), tedy imisi může být za určitých okolností i obtěžování pohledem (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2000, sp. zn. [22 Cdo 1150/99](#), Právní rozhledy č. 1/2001).

V rozsudku ze dne 12. 12. 2000, sp. zn. [22 Cdo 1629/99](#), Nejvyšší soud uvedl: „Aby bylo možno obtěžování pohledem považovat za imisi, muselo by jít o mimořádnou situaci, při které by bylo soustavně a závažným způsobem narušováno soukromí vlastníka nebo uživatele sousední nemovitosti; zpravidla by šlo o případy, kdy vlastnické právo by bylo zneužíváno k nahlížení do sousední nemovitosti za účelem narušování soukromí sousedů, anebo by došlo ke stavební změně, umožňující nahlížení do dosud uzavřených prostor, přičemž tuto změnu by neodůvodňovaly oprávněné zájmy toho, kdo změnu provedl. Při posuzování věci je třeba přihlížet k oprávněným zájmům všech účastníků řízení“.

Uvedené pravidlo musí tím spíše platit pro fotografování a filmování osob; v takovém případě jde totiž v jistém smyslu o „obtěžování pohledem“, umocněné tím, že tento pohled je zachycen technickými prostředky. Lze proto konstatovat, že je-li fotografováním nebo pořizováním jiného obrazového záznamu soustavně a závažným způsobem narušováno soukromí vlastníka nebo uživatele nemovitosti, jde o imisi ve smyslu § 127 odst. 1 obč. zák.

Dovolací soud souhlasí s názorem odvolacího soudu, že ochrany proti takovému jednání se lze domáhat i žalobou na ochranu osobnosti podle § 11 a násl. obč. zák., nicméně má za to, že v závažných případech se tato ochrana částečně překrývá s ochranou poskytovanou ustanovením § 127 odst. 1 obč. zák. proti jednání vlastníka věci (fotoaparátu, kamery či jiného podobného zařízení). I když jde o otázku, na kterou jsou v odborné literatuře vyslovovány různé názory, je nutno vyjít z toho, že v pochybnostech je třeba dát přednost takovému výkladu, který chrání „obtěžovaného“ účastníka, oproti výkladu, poskytující ochranu tomu, kdo jako vlastník věci jiného obtěžuje či ohrožuje výkon jeho práva (zde práva na soukromí a na nerušené užívání vlastní nemovitosti).

Z uvedeného vyplývá, že odvolací soud se měl věcně zabývat odvoláním i v té části, ve které směřuje proti obtěžování žalobců fotografováním či filmováním; při vymezení takto uplatněného nároku bude třeba přihlídnout k celému obsahu žaloby (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2003, sp. zn. [21 Cdo 909/2003](#), publikované např. v ASPI). Pokud postupoval jinak, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Ve zbývající části není dovolání přípustné. Také zde by připadala přípustnost dovolání do úvahy jen podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., tedy v případě, že by dovolací soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.). Napadený rozsudek však ve zbývající části takovým rozhodnutím není.

Dovolatelé polemizují s hodnocením důkazů a zpochybňují skutková zjištění dovolacího soudu. Uplatňují tak dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 3 o. s. ř., k němuž podle výslovného znění § 237 odst. 3 o. s. ř., nelze v tomto řízení přihlížet. V dovolacím řízení, jehož účelem je přezkoumání správnosti rozhodnutí odvolacího soudu, se dokazování ve věci samé neprovádí a při posuzování přípustnosti dovolání z hlediska § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je dovolací soud vázán skutkovými zjištěními nalézacích soudů. Dovolatelům lze přisvědčit v tom, že ani na vesnici nelze obtěžovat sousedy nad míru přiměřenou poměrům. Problém je ale v tom, že soud prvního stupně, jehož zjištění odvolací soud převzal, dospěl k závěru, že žalovaní takové obtěžování neprokázali; toto zjištění dovolací soud nemůže přezkoumávat.

Vzhledem k tomu, že dovolání v této části není přípustné, dovolací soud je podle § 243b odst. 5, věty první, a § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl. V části, ve které je dovolání důvodné, nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit a věc v dotčeném rozsahu vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, 3 o. s. ř.).